

Nätverk för arbete med den nya utbildnings- och examensstrukturen inom högre utbildning

Rapport från nätverket *Nationella rådet för de farmaceutiska utbildningarna i Sverige*

Inledning

2006 erhöll nätverket medel från NSHU och Farmaceutiska fakulteten vid Uppsala universitet utsågs till samordnande lärosäte. Medlet ska användas för att främja nätverkets arbete i samband med införandet av den nya utbildnings- och examensstrukturen, samt studenternas möjlighet till rörlighet skall främjas. Enligt avtalet skall samarbetet som stöds främst avse frågor kring

- förväntade studieresultat för kurser och program på grundnivå och avancerad nivå samt utbildning på forskarnivå
- tillträde till program som leder till generella och konstnärliga examina på avancerad nivå
- tillträde till utbildning på forskarnivå.

Nätverket och dess deltagare

Inom landet finns det ett nätverk mellan de universitet och högskolor som bedriver utbildning av apotekare och receptarier, de farmaceutiska utbildningarna. Detta nätverk, Nationella Rådet för de farmaceutiska utbildningarna i Sverige, bildades i mars 2001 som en nätverksgrupp med avsikt att tillgodose behovet av koordination och ett utvidgat samarbete mellan de utbildningsinstitutioner som bedriver farmaceutisk utbildning Sverige. Fram till 2000 utbildades farmaceuter endast vid Uppsala universitet men fr. o m detta år utbildas apotekare resp. receptarier också vid andra universitet och högskolor i landet. Antalet utbildningsorter har varierat sedan 2000, nya orter har tillkommit medan andra har upphört med sin utbildning, och nätverket har utvecklats i takt med detta.

Följande universitet och högskolor, som är de lärosäten i landet som utbildar apotekare och receptarier, ingår i nätverket:

- Göteborgs universitet
- Hälsouniversitetet i Linköping
- Högskolan i Kalmar
- Karlstads universitet
- Luleå Tekniska universitet
- Umeå universitet
- Uppsala universitet, Farmaceutiska fakulteten

Samtliga universitet och högskolor som bedriver farmaceutisk utbildning, förutom Hälsouniversitetet i Linköping, har deltagit och deltar aktivt i nätverket i dag. Utbildningen i Linköping hade sista antagningen till receptarieprogrammet hösten 2004 och endast studenter som gick sista året på utbildningen fanns kvar 2007. Hösten 2007 beslutade Luleå Tekniska universitet att inte längre anta studenter på receptarieprogrammet. På detta universitet finns fortfarande studenter kvar på utbildningsprogrammets andra och tredje år och lärosätet är fortfarande aktivt inom nätverket.

Enligt avtalet var projekttiden 1 november 2006 – 1 november 2007. I oktober 2007 föreslogs en förlängning av projekttiden tills den 31 december 2007 för de nätverk som var i behov av detta. Deltagarna i nätverket för de farmaceutiska utbildningarna har under 2006-2007 varit mycket upptagna med att förbereda, genomföra och granska den utvärdering av de farmaceutiska utbildningarna som Högskoleverket genomförde 2006-2007. Med anledning av detta hade lärosätena under de första månaderna av projekttiden inte möjlighet att i någon större utsträckning arbeta med de målsättningar som var uppställda och en förlängning av projekttiden önskades.

Arbetsformer, planerade och genomförda

Programrådet har haft som målsättning att träffas en till två gånger per år, vid behov oftare, och även föra en dialog mellan dessa sammanträden, vanligtvis via E-post och telefon. I Rådet ingår lärare, programansvariga och studievägledare från de olika lärosätena. Deltagare i Rådets sammanträden utses av respektive lärosäte och kan variera från sammanträde till sammanträde. De personer som är programansvariga på resp. lärosäte är dock nyckelpersoner. Det finns inte någon vald styrelse eller ordförande, utan ordförande för resp. sammanträde utses av den institution som arrangerar sammanträdet. Rådet kan betraktas som ett beslutande organ där man kommer fram till konsensus när det gäller frågor rörande de farmaceutiska utbildningarna. De överenskommelser eller beslut som Rådet kommer överens om presenteras och förankras på resp. lärosäte av dem som deltagit på sammanträdet, vanligtvis de som är programansvariga.

Till Rådets sammanträden adjungeras vid behov representanter för avnämare, studentorganisationer och andra intressenter i samhället. Platsen för resp. sammanträde alternerar mellan de olika utbildningsorterna och beslutas vid närmast föregående sammanträde.

En gemensam referensgrupp, ”praktikråd”, med representanter från de olika lärosätena och Apoteket AB har bildats för att diskutera frågor kring genomförandet och utvärdering av apotekspraktiken. Vidare har en referensgrupp, ”examensarbeteråd”, bildats med uppgift att diskutera gemensamma examensarbeten, huvudsakligen inom receptarieprogrammen.

Rådet har startat en hemsida på Internet för att användas i samband med den undervisning som bedrivs från lärosätena i samband med apotekspraktiken på apotekarprogrammen.

Lärosätena har gemensamt börjat arbeta med att utbilda de personer på praktikapoteken som fungerar som handledare till studenterna under praktikkursen.

Under projekttiden har hela Rådet träffats fysiskt en gång i Göteborg den 9 oktober 2007. Deltagare i detta möte var främst personer som är programansvariga för farmaceututbildningarna på respektive lärosäte. Den särskilda referensgruppen för apotekspraktiken inom Rådet har sammanträffat tre gånger (6/11 2006, 24/4 2007 och 6/11 2007) under projekttiden. Deltagare i referensgruppsmötena var främst personer som på resp. lärosäte är kursansvariga för apotekspraktiken på receptarieprogrammen. I samband med dessa träffar möttes också personer från resp. lärosäten som ingår i referensgruppen för examensarbetet. Representanter från lärosätena har också träffats i samband med utbildning av handledare och vid handledarträffar som inträffade under hösten 2006 och 2007. Under hela projekttiden har Rådets medlemmar kommunicerat via E-post och telefon.

Målsättning och förväntat resultat

Nationella Rådets målsättning är att fungera som en samrådsgrupp för frågeställningar kring farmaceutisk utbildning och undervisning med avsikt att främja utveckling och kvalitetssäkring av utbildningarna genom

- att medverka i diskussioner kring centrala och aktuella problem inom farmaceutisk utbildning och undervisning, framför allt när det gäller kvalitets- och utvecklingsfrågor, också ur ett internationellt perspektiv
- att påverka beslutande organ som departement, Högskoleverket, Apoteket AB i frågor rörande de farmaceutiska utbildningarna
- att ha goda kontakter med relevanta avnämare för apotekare och receptarier
- att fungera som remissinstans för frågor som rör farmaceutiskt arbete och kompetens
- att kartlägga, dokumentera och sprida information om de olika lärosätenas farmaceututbildningar, dels inom Rådets medlemmar och dels ut mot samhället
- att verka för en marknadsföring av den farmaceutiska yrkesrollen och en ökad kunskap om farmaceutens roll i samhället
- att samverka i frågor som rör examination och förväntade studieresultat, betygsnivåer, kärnämnen, apotekspraktikens innehåll och kvalitetssäkring, kvalitetssäkring av utbildningsprogrammen
- att kvalitetssäkra utbildningen av de handledare som finns på praktikapoteken
- att möjliggöra en ökad rörlighet för studenterna mellan de olika lärosätena under utbildningens gång.

Målsättningen har varit att under projekttiden komma fram till gemensamma ståndpunkter och samordning mellan lärosätena när det gäller:

- förväntade studieresultat (learning outcomes),
- tillträde och förkunskapskrav till apotekarprogrammet för studenter på receptarieprogrammet,
- tillträde till program på avancerad nivå och till forskarutbildning,
- möjligheten att kunna tillgodoräkna kurser vid byte mellan lärosätena,
- att utveckla gemensamma valbara kurser,
- att öka möjligheten till studentrörlighet nationellt och internationellt då det gäller examensarbeten inom farmaceutprogrammen,
- att förbereda sig inför en omreglering av apotekssystemet och dess inverkan på kompetensbehovet inom apoteksväsendet,
- att utveckla arbetet med att kvalitetssäkra apotekspraktiken samt utbildningen och fortbildningen av apotekens handledare,
- att utveckla den gemensamma hemsidan på Internet för att kvalitetssäkra apotekspraktiken och anpassa den så att samtliga utbildningsinstitutioner kan utnyttja den,
- att utveckla samarbetet inom de två referensgrupperna för apotekspraktiken resp. examensarbetet.

Resultat

Genomförda aktiviteter under projekttiden:

- Efter diskussioner mellan de olika lärosätena har samtliga skrivit om sina kursplaner och fört in förväntade studieresultat enligt Bolognaprocessen. Utbildningsplanerna på de olika lärosätena är inte identiska då det gäller kursernas namn, innehåll och placering i programmen. Därför har varje lärosäte formulerat sina förväntade studieresultat för resp. kurs med utgångspunkt från den gemensam diskussion som Rådet har fört. Respektive lärosäte har publicerat kursplanerna på motsvarande lärosätes webbsida. Utbildningsplanernas

målbeskrivning, förväntade studieresultat, är samma för samtliga lärosäten och har antagits av utbildningsdepartementet. Rådet har haft en påverkan på departementet i samband med att målen formulerades.

- En gemensam målrelaterad betygsskala för samtliga program har diskuterats. Rådet kom överens om att en tregradig skala skall gälla för samtliga farmaceututbildningar, med U, G och VG. Eftersom det fanns variationer när det gällde rekommenderade betygsskalor mellan lärosätena, har Rådets överenskommelse används på resp. lärosäte för att få ett beslut om denna betygsskala på samtliga lärosäten. En överenskommelse gjordes också när det gäller undantag från denna tregradiga skala. Resultatet finns samlat i en tabell. En överenskommelse är att tills vidare inte särskilt formulera förväntade studieresultat då det gäller betygsgraden VG. Detta kan komma att omprövas.

- Rådet har under projekttiden särskilt diskuterat de behörighetskrav till programmen som Högskoleverket har föreslagit. Rådet har tidigare kommit in med gemensamma synpunkter till Högskoleverket då det gäller ökade behörighetskrav i matematik och fysik. Rådet enades om en gemensam ståndpunkt då det gällde en revidering av förslaget till områdesbehörighet för tillträde till apotekar- resp. receptarieprogrammet som Högskoleverket presenterade i oktober 2007. Lärosätena kunde därmed påverka det remissvar som lämnades från respektive universitet och högskola. I det beslut om nya behörigheter till farmaceutprogrammen, som Högskoleverket presenterade nyligen, har Rådets synpunkter tillgodosetts.

- Den gemensamma webbaserade plattformen på www.apoteksfarmaci.se/ för apotekspraktiken på apotekarprogrammet har utvecklats vidare gemensamt mellan Uppsala och Göteborg. Under projekttiden har det funnits kostnader för uppbyggnad, uppdatering, drift och support av denna gemensamma webbsida. För de olika receptarieutbildningarna har det inte utvecklats en gemensam webbsida utan varje lärosäte har valt att driva en egen webbsida. Däremot finns det gemensamt framtagna utbildningsmaterialet, som används av samtliga utbildningar, tillgängligt på resp. webbsida.

- Samma utbildningsmaterial i de lagar och förordningar som krävs för farmaceutisk behörighet, läkemedelsförfattningarna, används nu av samtliga lärosäten. Ansvaret för att sammanställa och uppdatera undervisningsmaterialet har alternerat mellan lärosätena. Det gemensamma kursmaterialet, Handbok i Tillämpad apoteksfarmaci, finns att hämta på lärosätenas respektive webbsidor. I några fall har lärosätena samarbetat vid sammanställningen av tentamen i läkemedelsförfattningarna. Detta har gjorts för att utbildningarna på de olika lärosätena skall bli likvärdiga utan att bli identiska. På båda programmen heter praktikkursen: Tillämpad apoteksfarmaci.

- Lärosätena har gemensamt tillsammans med Apoteket AB deltagit i utbildning av nya handledare på apoteken samt uppdatering av de handledare som utbildats tidigare. För att öka kvalitén på praktiken har kriterier för att bedöma studenternas prestationer under praktiken utarbetats gemensamt inom Rådet och skall gälla för utbildningen på samtliga lärosäten. Detta möjliggör studenternas rörlighet över hela landet vid val av praktikapotek och en enhetlig bedömning. Kostnader för utveckling av utbildningsmaterial, genomförande av handledarutbildningar mm föreligger.

- Rådet har skickat en gemensam skrivelse till den person som på regeringens uppdrag utreder hur dagens apotekssystem skall omregleras. Syftet med skrivelsen är att påverka skrivningen

av det kommande lagförslaget när det gäller studenternas möjlighet till apotekspraktik även i en omreglerad apoteksmarknad som skall gälla fr.o.m. den 1 januari 2009.

- Studenternas möjlighet att läsa delar av sin utbildning på en annan farmaceututbildning inom landet, eller att helt flytta över till ett annat lärosäte, har varit en viktig frågeställning för Rådet under projekttiden. Studenternas rörlighet mellan lärosätena har ännu inte varit i någon större omfattning. De olika lärosätenas studievägledare har samarbetet för att diskutera tillgodoräknande av kurser och hjälpa varje enskild student i denna process. Under perioden har ett antal studenter flyttat mellan orterna och lärosätena har fått en ökad kunskap om likheter och skillnader mellan de olika utbildningarna och vilka möjligheter det finns till tillgodoräknande. När det gäller de olika lärosätenas valbara kurser erbjuds dessa till samtliga studenter.

- Rådet har tillsammans med Apoteket AB ställt samman en katalog med beskrivningar över examensprojekt inom Apoteket. Dessa projekt kan studenter från samtliga lärosäten söka.

- Möjligheter för receptarier att studera vidare på avancerad nivå till en magister- eller mastersnivå har utvecklats under perioden, främst i Uppsala och Göteborg. Samtliga lärosäten har ännu inte möjlighet att ge kurser på avancerad nivå till masterexamen. Genom Rådets samarbete kan studenter med receptarieexamen studera vidare till farmacie magister- eller masterexamen i Göteborg och Uppsala, ett samarbete som kommer att utvecklas under de kommande åren.

- Krav för tillträde till utbildning på forskarnivå och längden på denna utbildning är en del av Bolognaanpassningen. Samtliga lärosäten som utbildar farmaceuter har ännu inte antagit studenter på denna nivå. Det finns dock en konsensus inom Rådet att det grundläggande kravet för att antas skall vara minst magisterexamen och att utbildningen skall omfatta 4 års heltidsstudier. Detta innebär att receptarier som har kompletterat till minst en magisterexamen samt studenter med apotekarexamen skall kunna antas till forskarutbildning på de olika lärosätena.

Mål som ännu inte har uppnåtts under projekttiden:

- Planering av en webbsida för Rådet som skall innehålla information om Rådets arbete, om valbara kurser och examensprojekt på de olika lärosätena och nyheter. Information om tillgodoräknande och möjlighet till byte av program och/eller utbildningsort och annan information som handlar om möjlighet till studentrörlighet planeras. Webbsidan beräknas bli officiell under 2008.

- Planering av en gemensam marknadsföring av den farmaceutiska yrkesrollen inför antagningsperioden i april 2008 för att öka intresset för yrket som farmaceut. En arbetsgrupp tillsattes hösten 2007 för att utarbeta strategier. Varje lärosäte marknadsför sin egen utbildning.

- Utarbeta fastare struktur för Rådets arbete och mandat inklusive förslag på ”stadgar” och möjligheten till en fast sekreterare/sekretariat och kostnadskalkyl. Målet är att Rådet skall bli en accepterad remissinstans för frågor rörande bl. a utbildningsstrategier, behörighetsfrågor och den farmaceutiska professionen. En arbetsgrupp tillsattes hösten 2007.

- Arbete med att samordna apotekspraktiken efter det att apotekssystemet har omreglerats den 1 januari 2009 och fler arbetsgivare än Apoteket AB kommer att finnas på marknaden.

Ronnie Hansson, projektledare
Uppsala universitet, farmaceutiska fakulteten

Summary

The National council for pharmaceutical education in Sweden

Seven universities involved in teaching pharmacy on a bachelor and/or master level in Sweden are members of the National Council. During the time of the project, 1 November 2006 to 31 December 2007, the council has been dealing with some important issues concerning pharmaceutical education in Sweden. Agreements concerning learning outcomes for courses in the curriculum have been achieved, as well as agreement on competences needed for admission to the pharmacy programmes and postgraduate studies. The main aim of the work of the network has been to coordinate the programmes at the different universities in order to develop pharmacy education in Sweden and to establish quality assurance procedures nationally. An agreement has been made on a three level grading for all pharmacy education nationally – not passed, passed and well passed. The Council has discussed and come to an agreement on what competences will be needed for admission to the future pharmacy programmes, a decision that had influence on the final decision by the Swedish National Agency for higher education. The Council has further taking part in teaching and professional development of the competence of the students supervisors at the pharmacies in order to improve quality assurance of the students pharmacy practice. The Council has developed a website to be used nationally during the students practice in a pharmacy. The mobility of the students between the different schools of pharmacy and the possibility to study parts of a pharmacy programme at another university, has also been an issue for the Council. For all pharmacists the Council has decided that the competence needed for admission to the four years postgraduate studies to PhD should be at least 4 years undergraduate studies.

Ronnie Hansson

Uppsala University, faculty of pharmacy

Ekonomisk rapport

Under projekttiden har inget eget konto för projektet skapats utan projektledarens ordinarie konto har utnyttjats. Kostnader har belastats via två olika institutioner, farmaceutisk biovetenskap för projektledarens kostnader samt farmaci för bl. a utveckling av hemsidan för praktiken. Anslaget från NSHU har använts för att bidra till att göra projektet möjligt. Lärosätena har själva bidragit ekonomiskt till verksamheten som inte täcktes av anslaget från NSHU.

Summering:

Bilaga 1

Administrativa kostnader inklusive kostnader för den tid projektledaren har lagt ner i projektet, 10% av arbetstiden, samt overhead kostnader.

Bilaga 2

Kostnader för utveckling, uppdatering och support av webbsidan för apotekspraktiken. Konsulthjälp från Firma Utanför Murarna AB.

Utbildning av handledare inklusive utvecklingsarbete av utbildningsmaterial finns inte redovisat i en speciell fil som kan bifogas:

- Grundutbildning av handledare, utvecklingsarbete: 2x 2 dagar = 30 000
- Uppföljning av utbildningen: 5 000

Nätverk

500 Uppsala universitet   Projektrapport   AGH 15.36 080229 sid 1
45200 INST F FARMACEUTISK BIOVETENSK   RAPPID: PROBOK
45201012 Nätverk   UTFALL TOM: 0712
22 BIDRAGSFORSKNING

INTÄKTER	
3409 Bidr fr myndigh, periodis.post	70 445,26
SUMMA INTÄKTER	70 445,26
KOSTNADER	
5030 Lektorer + kliniska lärare lön	-65 436,66
5470 Förmånsvärden för anställda	-78,57
5485 Sjukvårdersättn,skattepliktig	-56,03
7430 Omförd. av gemensamma kostn	-4 874,00
SUMMA KOSTNADER	-70 445,26
VERKSAMHETSUTFALL	0,00

500 Uppsala universitet

Projektrapport ej prest
 RAPPID: PRODET
 UTFALL TOM: 0712

INST FÖR FARMACI 45300
 45301106 Utveckling A10, R5

ENA 13.43 080229 Sid 1

 ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR 0,00
 OAVSKRIVET BELOPP

OFÖRBRUKADE BIDRAG och BALANSERAT KAPITAL
 1411 Övr upplupna intäkter statl my -2 063,00

 INTÄKTER
 3101 Anslag grundutbildning 155 000,00
 3738 Period fsg utbildning, statl 2 063,00
 3781 Övr försäljtn tjänst, inomstatl 53 502,00
 SUMMA INTÄKTER 210 565,00

KOSTNADER
 7110 Inrikes resor (biljetter) -1 767,92
 7340 Konsultuppdrag -182 400,00
 SUMMA KOSTNADER -184 167,92

VERKSAMHETSUTFALL 26 397,08

 KVAR ATT FÖRBRUKA 24 334,08